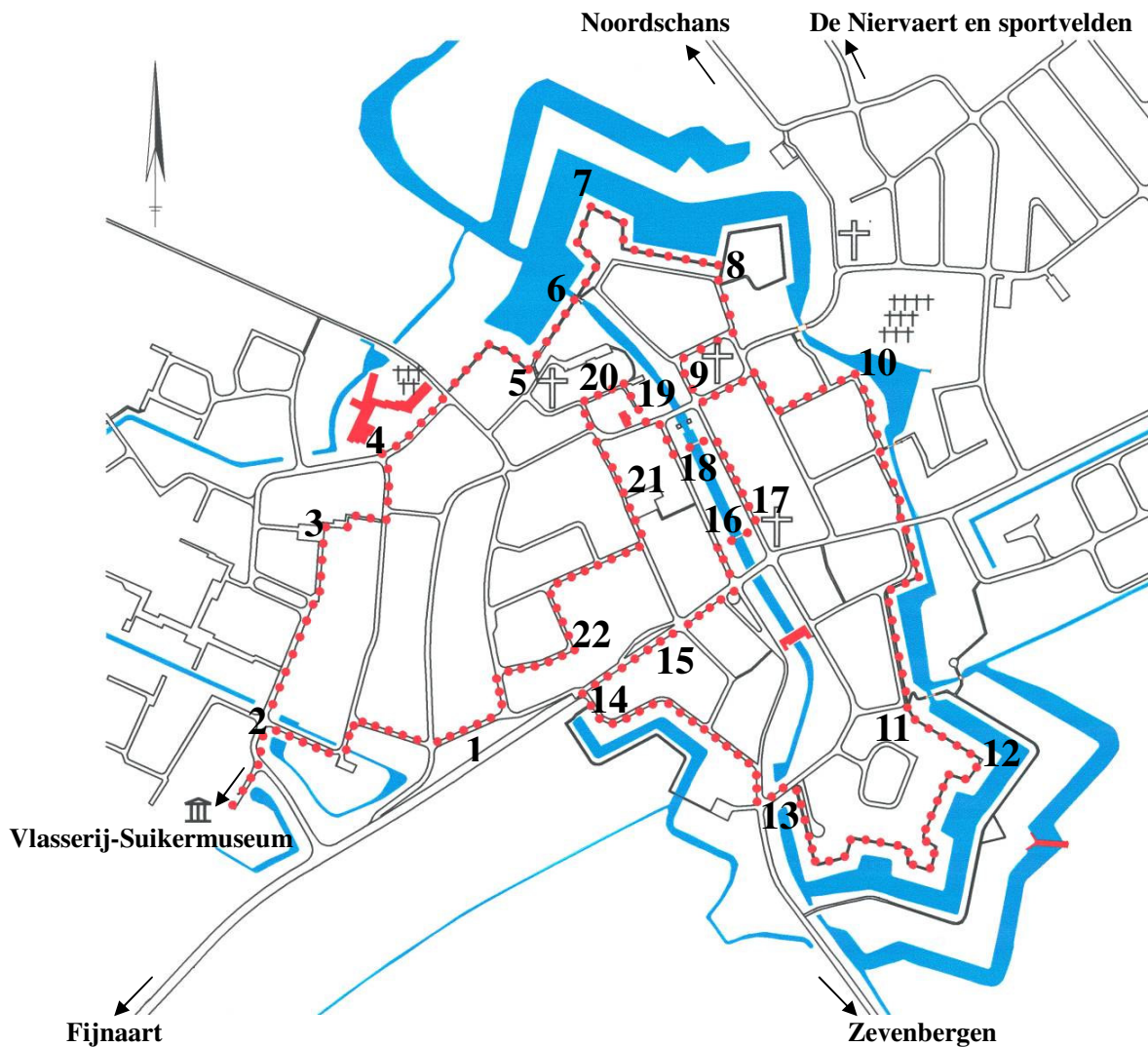

Kuieren door Klundert

Tweeëntwintig routeborden wijzen de weg langs de mooiste plekjes en brengen de historie tot leven. De wandelroute nodigt inwoners en bezoekers uit tot bewegen, tot kijken en genieten. De tijdsbalken en de teksten op de borden prikkelen de wandelaar tot mijmeren over het verleden en de toekomst. De route is geschikt voor jong en oud, ook voor hen die minder mobiel zijn, en voor rolstoel of scootmobiel. Inkorten gaat heel eenvoudig, de route biedt alle vrijheid en loopt langs heerlijke rustplaatsen. Kuieren door Klundert is een blijvend aandenken aan de viering in 2007 van 650 jaar stadsrechten.

Elk routebord kan het startpunt zijn voor een wandeling.

Samenstelling: Rien van Dongen, met dank aan Joost Knook voor zijn hulp.

1 De Overdraghe, Niervaert of De Clundert

In de middeleeuwen ontdekte men dat gedroogde turf als brandstof gebruikt kon worden. In het eilandengebied tussen Mark en Buttervliet (Hollands Diep) werd turf gestoken. Daar ontstond rond 1250, zuidoostelijk van het huidige Klundert, de nederzetting De Overdraghe, aan het riviertje met dezelfde naam. Toen dit water verzandde, werd een nieuwe vaarweg gemaakt, de Nyervaert. Het plaatsje kreeg de naam Nieuwervaert of Niervaert, waaraan later de Clundert (klont turf) werd toegevoegd. Vervoer van mensen en goederen ging met boten over de rivier of met paarden door de polders. Van ongeveer 1450 tot 1550 was het plaatsje bijna onbewoonbaar door herhaalde overstromingen. Het gebied bestond uit eilandjes in ondiep water en vervoer was heel moeilijk. Nadat in 1558 opnieuw dijken waren aangelegd, ontstond op deze plek een nieuw plaatsje dat kortweg De Clundert werd genoemd. In de vestingtijd (1600-1800) kon men de stad alleen in of uit door de stadspoorten. Na die tijd werd de omwalling afgebroken en werd het vervoer over land gemakkelijker.

2 Galge Hoef, boerderij, gemeenteloods en nu Vlasserij-Suikermuseum

Het gebied rond Klundert is vanaf 1403 eigendom ofwel het domein van het Huis van Oranje-Nassau. In 1881 is het naar de staat overgegaan. Er waren 41 domeinhoeven en 196 landpachters. Achter de dijk, langs hoeve nummer 7, de Galge Hoef, stroomde de rivier de Moye Keene. Die was in 1685 zo ver verzand dat scheepvaart niet meer mogelijk was. Een eeuw later was er slechts een smalle sloot overgebleven. Aan de oever stond in de zeventiende eeuw een galg. De laatste van de vele pachters van de hoeve was C. Lodders. Die startte in 1974 een nieuw boerenbedrijf in de Flevopolder. Van 1976 tot 1998, voor de verbouwing tot museum, was de schuur van de hoeve in gebruik als gemeenteloods.

Klundert ligt middenin het gebied dat het centrum was van vlas- en suikerbietenteelt.

Op 4 oktober 2002 werd het Nationaal Vlasserij-Suikermuseum geopend. De heemkundekring Die Overdraghe kreeg de beschikking over een bijgebouw.

3 De Sluis, herinneringen aan tweehonderd jaar vestingstad

Vanaf 1970 is het industriegebied Moerdijk, aan de andere kant van Klundert, sterk ontwikkeld. Aan deze kant zijn toen woningen gekomen waar eerst landbouw was. Deze wijk ligt buiten de grenzen van de oude vesting.

Straatnamen herinneren aan die vestingtijd. Sluis, Halve Maan, Kroonwerk, Ravelijn, Flank, Weergang, Kreeck, Magesijn, Hoorenwerk en Rondeel waren allemaal delen van de vesting.

De Sluis was ooit gelegen tussen de Haven en de Kreeck tegenover 't Magesijn. Deze lagen allemaal aan de zuidkant van het centrum, tegen het riviertje de Moye Keene aan. Er waren twee ravelijnen (versterkte eilandjes) voor de toegangspoorten. Die lagen voor de Schanspoort en de Hilsepoort. Via de laatste poort ging men langs de Blauwehoefsweg richting Ruigenhil ofwel Willemstad.

4 School, sportzaal, speelplek en bejaardencentrum

Vanaf 1953 stond hier een school voor speciaal onderwijs met een regionale functie. Deze was aan uitbreiding en vernieuwing toe. Ook had de christelijke sportvereniging Spido, opgericht in 1956, behoefte aan een nieuwe sportzaal. Na de sloop van de oude school is in 2006 een nieuwe school en daarnaast een gymzaal voor gezamenlijk gebruik verrezen. Beide gebouwen tonen dat moderne architectuur met fraaie bakstenen goed kan passen in de omgeving.

Ook het ruime plein met speelattributen, dat vrij toegankelijk is, wordt door de omwonende jeugd gewaardeerd.

Tegenover de school staat het bejaardencentrum met aangebouwde appartementjes. Het is in 1976 in gebruik genomen en draagt de naam Mauritshof, een verwijzing naar prins Maurits (1567-1625) de Heer van Niervaert. Klundert was een heerlijkheid. Achter de Mauritshof, aan drie zijden omsloten door het bejaardencentrum, ligt een kleine joodse begraafplaats. Op een joodse begraafplaats geldt 'eeuwige grafurst'; een graf mag niet verplaatst of geruimd worden. In Klundert hebben vanaf 1800 tot ongeveer 1930 enkele tientallen Joden gewoond.

5 Staatse troepen in de vesting verslagen door de Fransen

De vesting Klundert had zeven uitspringende verdedigingswerken, bastions. De christelijke basisschool Het Bastion is gebouwd op een van die zeven bastions. In 1793 was de vesting voor de laatste maal in gebruik om de Franse legers buiten het stadje te houden. Dat is niet gelukt. De overmacht was te groot voor het leger van de Staten van de Republiek der Verenigde Nederlanden, de Staatse troepen. De commandant, baron Von Kropff, is daarbij op 25 februari 1793 gesneuveld.

De in 1889 gebouwde gereformeerde kerk had oorspronkelijk een fraai torentje, dat boven de ingang stond. Bij de renovatie van de kerk en de aanbouw van de vergaderruimten in 1956 heeft men een torentje middenop de kerk geplaatst.

6 Verlaatsheul, sluis in de omwalling

In 1584, tijdens de Tachtigjarige Oorlog, liet prins Willem van Oranje de Alkmaarse vestingbouwer mr. Adriaan Antoniszoon een plan maken om de stad beter te omwallen. Deze ontwierp een omwalling met uitspringende verdedigingswerken (bastions) en hoekige, versterkte eilandjes (ravelijnen). In 1588 was de vesting voltooid. Zij telde zeven bastions en twee half bastions, twee ravelijnen, drie poorten en twee grachtengordels. Voor de uitwatering van de Bottekreek was er een sluis, een verlaat, gemaakt. Al in 1578 is er sprake van deze sluis. In 1598 wilde men een nieuwe heul, een overdekte sluis, bouwen die doorvaart mogelijk maakte vanaf het verdedigingswerk Noordschans en het Hollands Diep. Zo was bijvoorbeeld de visafslag naast de Groenebrug bereikbaar door de Aalskreek, die vanuit het noorden door de polder kronkelde. De huidige gewelfde sluis heeft in de boog een sluitsteen met het jaartal van de restauratie in 1769 erop. De sluis heeft twee stel ebdeuren en twee stel vloeddeuren. Deze vloeddeuren hielden de stad ook bij hoog water droog. In 1979 was de laatste restauratie aan de Verlaatsheul, die de waterstand in de Bottekreek regelt. Beneden in de Verlaatstraat was een weeshuis.

7 Tussen de vestinggrachten ligt een konterscarp

Vanaf deze plaats op de punt van het uitspringende verdedigingswerk (bastion) is goed zicht op twee achter elkaar liggende grachten, Het Verlaat en De Toekomst.

Tussen de grachten een konterscarp (een strook land waarop vroeger de met een aarden wal beschermde -gedekte- weg liep). De bedoeling was een vijand zo ver mogelijk van zich af te houden. De kanonnen, die nog te zien zijn achter het oude stadhuis, droegen nog niet zo ver. Door de hoekige vormen van een bastion had het leger een zo groot mogelijk schootsveld, met kanonnen die op de hoeken werden geplaatst. In het midden van het bastion stond het kruithuis, waarvandaan het kruit en de kogels werden aangevoerd.

8 Vrijheidsboom, eerbetoon aan moedige bevrijders

Onderaan de omwalling herinnert de vrijheidsboom aan de Tweede Wereldoorlog. Die boom is op 4 november 1994 geplant door majoor Chatwick, samen met een groep oud-strijders. Hij was de commandant van het Engelse Koyli-regiment dat Klundert in 1944 bevrijdde. Op het wapen van het regiment staat de tekst: *Cede Nullis*, wat betekent:

Ik wijk voor niets. De ruwe granieten blokken die rond de boom staan en liggen, verbeelden hun strijdlust. Door hun moed werd de andere tekst die hier staat waarheid: *De tyrannie verdreven, die ons het hert doorwondt*.

9 Nederlands Hervormde kerk en de eerste gemeenteschool

De eerste kerk was 'oncostelijck gebouwt' en is afgebroken in 1618. De tweede, betaald door prins Maurits, is in gebruik genomen in 1620. De koster doofde echter in 1737 de stoven niet goed en de kerk brandde af. In de derde kerk van 1740 werd in 1749 door Rudolf Garrels een prachtig orgel gebouwd met daarop de tekst: *Zijne Hoogheids milde hand bracht mij alhier tot stand*. Die schenking kwam van prins Willem IV, de zoon van Johan Willem Friso van Oranje Nassau, die in 1711 bij Moerdijk verdronk. Van het orgel is niets overgebleven toen de vernietigingstroepen in 1944 de kerktoren erop lieten vallen. De gehele kerk ging in vlammen op. De vierde kerk werd gebouwd in 1952 met de stenen van de oude kerk. De kerk stond in het midden van het kerkhof, waar tot 1832 de Klundertenaars begraven werden. Rond deze begraafplaats lag een brede sloot. Het enige originele uit die tijd is de poort uit 1788, die middenop een stenen brug stond. Het witte gebouw op nummer 24 was in 1579 de eerste gemeenteschool van Klundert. Een gedeelte van de uitbreiding uit 1885 is er nog: het verenigingsgebouw De Ring. De laatste schoolmeester die daar woonde was 'Mesjeu' D.A.K. van der Zande. Mesjeu was de titel van een hoofdonderwijzer. In 1906 had hij 248 leerlingen en in 1917 nog maar negen. De meeste leerlingen gingen toen naar het christelijk onderwijs. Na het overlijden van 'Mesjeu' in 1938 is de familie Van der Zande er blijven wonen. Nu is het gebouw opgedeeld in enkele woningen.

10 Houtvloten uit zeehavens in de gracht

De Santberchepoort, later Schanspoort met de klapbrug over de gracht, is er niet meer. De brug is een vaste brug geworden. Voor de brug lag ter bescherming een eilandje (ravelijn). Dit eilandje is vergroot toen de wallen na 1800 werden weggehaald. Hier ligt de algemene begraafplaats met de indrukwekkende bomen. Op de aula staat een gedenkteken voor de 78 slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog. Een eenvoudig kruis met de jaartallen 1940-1945. De vestingwal is weg, maar de gracht is gebleven. In zijn loop is nog een bastion te herkennen. Door de afgraving van de omwalling ontstond een groot vlak terrein. In 1851 was het gehele terrein tussen Schanspoort en Hoogstraat in het bezit van de ondernemende zakenman Van der Made. Hier werd een grote, met stoom aangedreven houtzagerij met houthandel gebouwd. In de bloeiperiode hebben er ongeveer 150 personen werk gevonden. In 1942 werd er een meubelfabriek gevestigd, die in 1960 weer verdween. De namen van de straten Dennenpad, Beukenlaan, Eikenlaan en aan de overkant van het bruggetje Houtzagerij, herinneren aan de houtverwerking. Ook zijn er nog twee oude aanlegsteigertjes in het Balkgat, waar de houtvloten met boomstammen afmeerden die via de Aalskreek aangevoerd waren uit havens in Dordrecht en Rotterdam.

11 Het Wachtertje hield het water in de gracht op peil

De getijdenrivier de Moye Keene stroomde met een bocht vanaf de Roode Vaart tussen twee dijken door naar de stad Niervaert. Aan de noordzijde was dat de Nieuwendijk, die overging in de Blauwesluisdijk, en aan de zuidzijde de Uilendijk. Het was een druk bevaren rivier, die een haven had in de richting van het centrum van het stadje. Het aan de overzijde gelegen fort De Suijkerberch beschermde de haveningang. Er was een veerpont die de verbinding naar het zuiden verzorgde. Toen de Moye Keene ging dichtslibben was dat niet alleen een probleem voor de veerman maar ook voor de handel. In 1685 was het aanmeren bijna onmogelijk geworden. Er bleef een smalle waterloop over, waarin een sluisje nodig was om het water in de grachten op peil te houden. Dit gewelfde sluisje beneden bij een wandelpad, Het Wachtertje, is in 1792 gebouwd.

12 De Stenen Poppen hielden de vijand tegen

Het fort De Suijkerberch bestond uit drie bastions, uitstekende verdedigingswerken waarvan er een dreigend naar het zuiden gericht was. Ervoor lagen twee grachten. Als het laag water was in de rivier mochten de grachten niet leeg lopen. Dan zou de vijand gemakkelijk kunnen oversteken. Daarom werden er waterkeringen in de grachten vanaf de punten van het bastion aangelegd. Die dammen hadden van boven een scherp uitlopend metselwerk dat oversteken moeilijk maakte. Om het oversteken onmogelijk te maken had men er ronde kolommen, 'Stenen Poppen', op gemetseld. De vesting had zes van dergelijke bouwwerken, waarvan er nog eentje is overgebleven. Klundert wil dat bouwwerk goed bewaren en daarom wordt het goed onderhouden. Ook goed bewaard wordt het konterscarp tussen de grachten met de 'bedekte' weg erop. Een heuveltje maakte dat men voor de vijand onzichtbaar was.

13 Het Veerhuis is er nog, de veerdienst al lang niet meer

De straatnaam Zevenbergse Poort herinnert nog aan de toegangspoort naar de vroegere vesting. Na de dichtslibbing van de rivier Moye Keene heeft men de omwalling doorgetrokken om beschermd te blijven. Het huidige restaurant was vanaf het begin van de aanleg van de vesting een veerhuis. Het staat al op een kaart uit 1634. De veerman voer van hier over naar de steiger aan de Vijfpolderdijk. Op de route die hij moest varen is nu een rij villa's gebouwd langs de toegangsweg naar Klundert. Voorbij de villa's ligt de boerenhoeve waar de aanlegsteiger ooit was. Anthonie van der Vliet was in 1727 de laatste pachter van het veer die hier de veerpont bediende; varen was onmogelijk geworden doordat de rivier steeds meer verzandde. Hij had nog voorgesteld om de veerdammen te verlengen, maar dat ging niet door.

14 Verlamde Vaart in plaats van brede rivier

Dit verdedigingswerk is een zogenaamd half bastion met een rechte kant aan de grachtzijde. De hoogte van dit bastion is de originele hoogte van de vestingwallen. Na het wegvallen van de militaire functie in 1803 is de gemeente eigenaar geworden. Vanaf 't Wallekje is er een ruim zicht op de polder die na het dichtslippen van de rivier Moye Keene, destijds een brede en druk bevaren rivier, is ontstaan. In de polder is de loop van een overblijfsel, de Verlamde Vaart, met enige moeite te volgen, richting Fijnaart. De Vijfpolderdijk en de Manciadijk aan de zuidzijde en de Stoofdijk en Boerendijk aan de noordzijde waren de oorspronkelijke rivierdijken. De Moye Keene mondde uit in de Mark. Bij Standdaarbuiten gaat de Mark over in de Dintel, waarna de rivier via het Volkerak uitkomt in het Hollands Diep. In 1768 is bij het kleine buurtschap Barlaque, tussen Standdaarbuiten en Fijnaart, een afsluiting met een dijk gemaakt, de Barlaaksedijk. Een nog bestaande sluis voor de scheepvaart houdt het waterpeil op de gewenste hoogte. In de verte zijn de silo's en de kalkoven zichtbaar van de Coöperatieve Beetwortelsuikerfabriek Dinteloord, opgericht in 1908.

15 Oliemolens persten olie uit zaden

Op de heuvel, een oud bastion dat zijn originele hoogte nog heeft behouden, werd een paardenoliemolen gebouwd toen zijn verdedigingsfunctie voorbij was. De paarden zorgden voor de aandrijving van de molen, die de olie uit de zaden perste. Na deze molen kwam er een windmolen die tevens koren ging malen. Nadat deze in 1883 in vlammen was opgegaan is men gaan malen met aandrijving door middel van een motor. De Oliemolenstraat werd in 1948 aangelegd en is genoemd naar wat men er vroeger deed. Naast de hoogte loopt de Westerstraat omlaag langs de brandweerkazerne. Hier is goed te zien dat dit deel van het oude stadje veel hoger lag dan de rest. Ooit stond er een groot post- en telegraafkantoor in het centrum. Eind 1944 is dat door oorlogsgeweld vernield. Tegenover de heuvel werd een nieuw postkantoor gebouwd en de zijstraat werd Poststraat genoemd. Tegenwoordig is er een ander bedrijf in het gebouw gevestigd.

16 Klundert is veel rampen te boven gekomen

De Bottekreek liep van oudsher door de stad. Het watertje stroomde van het zuidelijk gelegen riviertje de Moye Keene door de polder naar het Hollands Diep. De kreek stroomde onder het Kreekgebouw door dat eerst een badhuis was, toen een gymzaal werd en daarna bibliotheek. In 1957 heeft kunstenaar J. Sjollema ter gelegenheid van het 600-jarig bestaan van de stad een baksteengraffito ontworpen met drie personen. De stedenmaagd stelt de stad voor. Daarnaast is er een mannenfiguur die de oorlog en rampen voorstelt en een vrouwenfiguur die de vrede en wederopbouw verbeeldt. Zeer toepasselijk voor een stad die geleden heeft onder een grote brand in 1420, de St.-Elisabethsvloed in 1421 en ten onder ging van 1450 tot de herinpoldering in 1558, te maken had met oorlogsgeweld tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648), bombardementen in 1944 aan het eind van de Tweede Wereldoorlog en overstromingen tijdens de stormvloed van 1953.

17 Rooms-katholieke kerk en het Sacrament van Mirakel

Jan Bautoen was omstreeks 1300 bij het dorp Niervaert in het veen bezig turf te steken, toen hij plotseling in de bodem een hostie ontdekte. Geschrokken riep de vrome man twee vrouwen die vlakbij aan het werk waren. Jan waagde het om de hostie op te pakken, die meteen begon te bloeden. Hij liet de hostie los en die viel op precies dezelfde plaats terug. Een van de vrouwen rende naar de pastoor van Niervaert om te vertellen over het wonderbare voorval. De hostie werd met alle eerbied opgeraapt en in een plechtige processie naar de parochiekerk gebracht. Weldra kwamen gelovigen van heinde en verre naar het dorp om de wonderbare hostie te vereren. Talrijke bijzondere gebedsverhoringen moeten in die tijd hebben plaatsgevonden. Vanwege de overstromingen werd de hostie in 1449 overgebracht naar de O.L. Vrouwekerk in Breda. Er zijn nog steeds vereringen. De ranke toren van deze parochiekerk Heilige Joannes de Doper is aan het eind van de Tweede Wereldoorlog, op 4 november 1944, vernield en lag dwars over de straat. Naast de kerk stond de pastorie en iets verderop in de Molenstraat het nonnenklooster. Die zijn toen door brand verwoest. De toren is niet herbouwd, de pastorie en het klooster met een kleuterschool wel. Ze werden naast elkaar gebouwd en hebben later een andere bestemming gekregen.

18 De huizen langs het water hebben plaats gemaakt voor groen

Door de gunstige ligging aan de drukbevaren scheepvaartverbinding tussen Holland en Brabant bloeide de koophandel. Uit verbrande turf werd hier zout gewonnen. De zouthandel droeg bij aan de welvaart. In 1357 kreeg Niervaert stadsrechten. Een eeuw later was er niet veel meer over van het stadje door de grote brand van 1420 en de overstroming van 1421 (St.-Elisabethsvloed). Vanaf 1558 werden nieuwe dijken aangelegd en werd het stadje een paar kilometer verderop herbouwd. Vaak werd het nu kortweg De Clundert (klont turf) genoemd. Na 1583 werd Klundert een vestingstad en kwam er een dichte bebouwing langs de Bottekreek. Aan het eind van de Tweede Wereldoorlog werd het gehele centrum vernietigd. Langs het water staan nu bomen; daar is nooit meer iets gebouwd. Alleen in noordelijke richting is achter de Groene Brug nog te zien hoe dicht de bebouwing was. De vlonders worden bij stadsfeesten omgetoverd in fraaie terrassen. De fontein spuit zijn klaterende straal vanuit het midden van de Bottekreek omhoog. Dit alles onder de klanken van het carillon, dat zich om het kwartier laat horen. Dit klokkenspel is in 1980 geschonken door de bevolking van de stad.

19 Het Oude Stadhuis, nog in originele staat

Het Oude Stadhuis werd gebouwd in 1621 als 'Stad- en Gevangenhuis'. Boven het bordes zit in een ovale vorm (cartouche) het wapenschild van prins Maurits. Hij gaf toestemming tot de bouw en schonk de helft van de bouwkosten, 5500 gulden (ongeveer 2500 euro) met de verplichting om het *stadhuis in alle toecomenden tijden int geheel geen parthijen uitgezondert in behoortlycke staedt te blijven onderhouden*. Aan de voorzijde zit rode 'leijse'steen, aan de achter- en zijkanten gele 'ijsel'steen en de decoraties zijn van natuursteen, kenmerken van de Vlaamse renaissancestijl. De vensters hebben Nassaukleuren. Vrouwe Justitia, in de topgevel, geeft aan dat er in Klundert recht gesproken mocht worden. De zandstenen versiering bestaat uit hoek- of klauwstukken, vrijstaande pilaren (obelisken) en bovenstukken (frontons). Het bordes had oorspronkelijk twee trappen, die bij de inname door de Fransen in 1793 zwaar zijn beschadigd en later vervangen werden door één trap. Bij een verbouwing in 1953 kwamen er weer twee. De leeuwen dragen de schilden van Noord-Brabant en Klundert. Boven de deur staat wanneer burgemeester Zeeus de trap liet restaureren. Het tweede jaartal is waarschijnlijk van een andere opknapbeurt. Naast die deur geeft een merkteken aan hoe hoog het water stond op 1 februari 1953, toen door springvloed en storm de dijken doorbraken en veel polders overstromden. Het stadhuis wordt tegenwoordig verhuurd aan bedrijven, maar in de prachtige raadzaal kan men nog steeds achter de eeuwenoude tafel trouwen.

20 Prinsenhof, rentmeesterwoning met stallen en houthuis

Hier werd in 1603 in opdracht van prins Maurits een nieuwe rentmeesterwoning gebouwd. Het witte gebouw draagt nog steeds de naam Prinsenhof. De rentmeesters der domeinen beheerden al heel lang de eigendommen, landerijen en boerderijen in en om Klundert. Dat deden ze al vanaf het huwelijk in 1403 van Engelbrecht I van Nassau met de schatrijke Johanna van Polanen, die onder andere Klundert bezat. In 1921 werd het voorste gedeelte afgebroken. In de bestrating van het voorplein is de oude situatie nog te zien. De zwart-witte tegels aan de straatzijde geven aan waar het voorhuis en de gang zich bevonden. De opgemetselde bloembak was het kantoor en het vak met de bruine klinkers was de voorkamer. Daarachter waren twee kelderkamers, één met klinkers, de andere met oude zwart-witte tegels. Achter de eerste kelderkamer is een klein vakje met dezelfde oude tegels. Dat was een 'secreet' ofwel toilet.

Het Klein Kastelenij 1776 (Stadhuisring 4) was een bijgebouw met de stalling en het houthuis voor de Prinsenhof. Na het vertrek van de laatste rentmeester in 1949 heeft de Prinsenhof tot 1976 dienst gedaan als bejaardentehuis. Het gebouw was vaak aangepast en daarom is het in 1980 volgens oude tekeningen herbouwd om als stadskantoor dienst te gaan doen. Bij de gemeentelijke herindeling in 1997 zijn de gemeentelijke diensten overgebracht naar een nieuw stadskantoor in Zevenbergen. De Prinsenhof werd een bedrijfsgebouw.

21 Belangrijke voorzieningen voor de bewoners

De Westerstraat loopt van de Stadhuisring naar de Oliemolenstraat omhoog. Voor 1944 stonden hier nog vier boerderijen. Nu staat aan die kant en waar de straat omhoog loopt, het gebouw De Eendracht. Daarin zijn de huisartsenpraktijk en de apotheek van Klundert gevestigd. Daarnaast, nog iets hoger, staat de brandweerkazerne. Het zijn belangrijke voorzieningen voor de bewoners, evenals de winkels in deze straat en in het centrum. Vanuit het parkeerterrein is er een doorsteek naar de Voorstraat, waardoor het winkelgebied één geheel is. Die doorsteek is buiten de winkeltijden gesloten. De naam van de zijstraat, Steinstraat, is afgeleid van de naam van de Zuid-Afrikaanse president Stein, die actief was in de Boerenoorlog (1899-1902).

22 De Walstraat heeft de oorlog doorstaan

De Walstraat verbindt de Steinstraat met de Krugerstraat, die naar de Zuid-Afrikaanse president Kruger vernoemd is. Aan het eind van de Tweede Wereldoorlog werd Klundert zwaar beschadigd, maar dit straatje bleef gespaard. De huizen waren voor de oorlog klein en de straten waren niet erg breed. Vlak bij de bocht die de straat hier maakt, loopt een trap omhoog naar de Oliemolenstraat. Er is een behoorlijk hoogteverschil met de dijk. Tijdens de watersnood in 1953 is heel het lager gelegen deel van Klundert overstroomd.